

یک پیشنهاد به دولت جدید برای ساخت مسکن

یک فعال حوزه کار به دولت رئیسی پیشنهاد کرد هر طرحی که در بحث ساخت مسکن دنبال می کند با تمرکز بر استان ها و ارائه گزارش به مرکز باشد و از یک برنامه زمانبندی و آغاز و پایان مشخص پیروی کند، در غیر این صورت مانند مسکن مهر که ۱۶ سال دو دولت را گرفتار کرد، چهار سال هم این دولت را درگیر خواهد کرد. ناصر چمنی در باره ایده اختصاص زمین های دستگاه ها و سازمان های ساخت مسکن و پرداخت وام های بلندمدت مسکن به کارگران در دولت رئیسی اظهار کرد: «زمین هایی که هم اکنون در کشور ما موجود است یا مستقیماً در اختیار دولت است یا در اختیار ارگان های مختلفی که زیر نظر دولت هستند و دولت می تواند بدون واسطه این زمین ها را در بحث ساخت و ساز به کار گیرد.»

وی ادامه داد: «این ایده یکی از ایده های موفق است که می تواند نه تنها در بحث ساخت و تولید مسکن موفق باشد و کارگران را یک گام به خانه دار شدن نزدیک کند، بلکه جلوی رانت خواری و فانیای مسکن را بگیرد.»

این کارشناس حوزه کار با اشاره به ثبت نام بخشی از کارگران در طرح مسکن ملی، درباره ساخت و تکمیل مسکن ملی در دولت رئیسی گفت: «شخصاً معتقدم اگر می خواهیم در بحث مسکن به نتیجه برسیم تنها راهکاری که می تواند به خانه دار شدن افراد به ویژه کارگران کمک کند، ایده استفاده از زمین های دستگاه ها و ارگان ها و دادن وام های مسکن بلندمدت است که افراد بتوانند از عهده پرداخت اقساط آن برآیند.»

چمنی تصریح کرد: «اگر بخواهیم به بحث مسکن به شکل ملی ورود کنیم مانند پروژه مسکن مهر که سال ها قبل شروع شد و هنوز به پایان نرسیده (و مثل طرح مسکن ملی دولت قبل که در حد ثبت نام باقی ماند) به نتیجه نخواهد رسید؛ چون دولت ها در بحث مسکن اعتقادی به هم ندارند و متأسفانه پروژه های یکدیگر را ادامه نمی دهند.» وی گفت: «معتقدم بحث ساخت مسکن باید در استان ها خرد شود و در هر استان، اداره مسکن و شهرسازی، بانک ها و استانداری کار گروه مشترکی را تشکیل بدهند و طرح های مسکن را در درون استان پیش ببرند.»

این فعال حوزه کار افزود: «اگر طرح های مسکن را در مقیاس بزرگ ملی دنبال کنیم نتیجه نمی گیریم، لذا پیشنهاد من به دولت آقای رئیسی این است که طرح های مسکن را در استان ها متمرکز و ایده استفاده از زمین های دستگاه ها و پرداخت وام های بلندمدت را در کار گروه های استانی مصوب کنند.»

چمنی خاطر نشان کرد: «اگر طرح های مسکن در هر استان به عنوان یک نهاد مستقل مصوب شود، زمین ها شناسایی و اعتبار مورد نیاز برای ساخت مسکن بسته به نیاز هر استان از طرف بانک مشخص شود و در اختیار استان قرار گیرد تر به نتیجه می رسیم.»

تحولات افغانستان و تشدید چالش اشتغال در ایران

هشدار سرریز نیروی کار خارجی به کشور

بر اساس نظرات کارشناس حوزه اشتغال و بازار کار و با نگاهی به آمارهای غیر رسمی وجود بیش از ۳ میلیون اتباع کشورهای خارجی در کشور مان – که بخش اعظم آنها را افغانستانی ها تشکیل می دهند – و اینکه بخش قابل توجهی از فرصت های شغلی در برخی مشاغل در اختیار این نیروی کار خارجی است و با توجه به شرایط خاص اقتصادی و اشتغال در کشور، ورود نیروی کار خارجی به بازار کار کشور به نقطه اشباع رسیده است.

گزارش

در سال های اخیر و با اوج گرفتن پدیده مهاجرت بین المللی نیروی کار، اثرات اقتصادی این پدیده بر اقتصاد کشور ها با ابهاماتی مواجه بوده است. آمار نشان می دهد هر سال افراد زیادی به دلایل مختلف از جمله کاریابی، از کشور خود خارج شده و به کشور دیگری مهاجرت می کنند و در این میان، ضرورت بررسی و بازنگری قوانین و مقررات جذب نیروی کار خارجی در کشور ها باید بر اساس شرایط روز اقتصادی و اجتماعی آنها صورت گیرد.

همسایگی ما با کشورهای افغانستان و پاکستان و شرایط خاص اقتصادی این کشور ها و جنگ داخلی در دهه های گذشته در همسایه شمالی تر، شرایطی را ایجاد کرده است تا جمعیت میلیونی از این کشور با اهداف گوناگون از جمله کاریابی به ایران مهاجرت کرده و بخش قابل توجهی از مشاغل کشور را در این سال ها در اختیار داشته باشند. البته بسیاری از اقتصاددانان معتقدند این نیروهای کار عمدتاً افغان در بسیاری از مشاغلی به کار گرفته می شوند که با ایرانیان رغبتی به پذیرفتن آنها ندارند و یا نرخ بیکاری در این حرفه ها بسیار پایین است. بر اساس سرشماری سال ۹۵ مسکز آمار ایران از مجموع یک میلیون و ۶۵۰ هزار تبعه خارجی در ایران، یک میلیون و ۵۸۰ هزار نفر را اتباع افغانستانی تشکیل می دهند و عمده دلیلی که مهاجران افغانستانی را برای مهاجرت به ایران ترغیب می کند، وضعیت سیاسی و اقتصادی افغانستان است.

چالش اشتغال و ضرورت تمرکز بر آن

نگاهی به آمارهای نرخ بیکاری در کشور و شرایط سخت اشتغالزایی به دلایل مختلف – از جمله تحریم های بین المللی و خطاهای سیاست گذاری در دولت های مختلف – و نیز عدم توجه کافی به مقوله سرمایه گذاری و جذب سرمایه های داخلی و خارجی در مسیر ایجاد اشتغال نشان می دهد که در دهه های اخیر شرایط اشتغال مناسبی را در کشور تجربه نکرده ایم و عواملی مانند پذیرش مهاجران و اشتغال فرصت های شغلی از طرف آنها به مسأله اشتغال و بیکاری در کشور دامن زده و آن را تبدیل به چالشی بزرگ برای کشور کرده است. باید توجه داشت بستن مرزهای کشور به روی خارجیان و کارجویان سایر کشور ها امکان پذیر نیست و هیچ کشور دیگری هم با این پدیده اینگونه برخورد نمی کند، اما نکته حائز اهمیت این است که اشتغال موقعیت های شغلی در بازار کار داخلی از سوی خارجیان، آن هم در شرایط سخت کنونی و بیکاری بیش از ۳ میلیون نفری در کشور، باعث از دست رفتن فرصت اشتغال برای کارجویان ایرانی می شود.

قوانین و مقررات اشتغال اتباع در ایران

بر اساس ماده (۱۲۰) قانون کار، اتباع بیگانه نمی توانند در ایران مشغول به کار شوند مگر آنکه اولاد دارای روادید و رود با حق کار مشخص بوده و ثانیاً مطابق قوانین و آیین نامه های مربوطه، پروانه کار دریافت دارند که البته اتباع بیگانه زیر مشمول مقررات ماده (۱۲۰) نیستند: الف- اتباع بیگانه ای که منحصر آدر خدمت مأموریت های دیپلماتیک و کنسولی هستند با تأیید وزارت امور خارجه. ب- کارکنان و کارشناسان سازمان ملل متحد و سازمان های وابسته به آنها با تأیید وزارت امور خارجه. ج- خبرنگاران خبرگزاری ها و مطبوعات خارجی به شرط

شکل گرفت، نگرانی هایی را برای مادر خصوص بازار کار کشور ایجاد کرده است که باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد.»

وی ادامه داد: «با توجه به اینکه دهه ها است که مهاجران افغانستانی با ورود به بازار کار کشور، بخشی از فرصت های شغلی را در اختیار داشته و به صورت کاملاً جدی و رسمی در کشور اشتغال دارند، برآوردها حاکی از این است که در حدود ۳ میلیون فرصت شغلی در کشور در اختیار نیروی کار خارجی و عمدتاً افغانستانی است.»

این کارشناس بازار کار افزود: «زمانی که در بازار کار با مشکل جذب کارجویان مواجه هستیم – و نرخ بیکاری دورقمی در کشور به ثبت می رسد – تعداد میلیونی نیروی کار خارجی به هیچ عنوان به مصلحت نیست و اولویت باید با جذب نیروی کار داخلی باشد؛ همچنین باید توجه داشت که بیکاری هزینه ها و آسیب های مختلفی در حوزه های اقتصادی و اجتماعی را در کشور

موجب می شود و هزینه آن برای دولت و حاکمیت بیش از سودی است که از محل ورود نیروی کار خارجی در بازار کار کشور عاید می شود.»

وی اظهار داشت: «البته باید توجه داشت که قانون اساسی و قانون کار منعی برای ورود نیروی کار خارجی به کشور ایجاد نکرده اند و از قضا قانون کار، آن را کاملاً تسریع کرده، اما در این چارچوب، حضور نیروی کار افغان قابل پذیرش نیست؛ به دلیل اینکه اکثریت آنها روادید سیاسی و پروانه کار ندارند و بخش قابل توجهی از بازار کار کشور را اشتغال کرده اند که نیروی کار ایرانی باید جایگزین آنها شود.»

عدم توازن عرضه و تقاضا در بازار کار

حاج اسماعیلی در خصوص اثرگذاری وجود نیروی کار خارجی و اثرگذاری آن بر عدم توازن در بازار کار گفت: «وقتی که به لحاظ عرضه و تقاضا عدم توازن در بازار کار اتفاق می افتد، حقوق کار تحت تأثیر قرار می گیرد و بسیاری از کارفرمایان به دلیل اینکه هزینه تمام شده تولیدات کالا و یا خدمات آنها کاهش پیدا کند، از جذب نیروی کار ایرانی اجتناب می کنند، به دلیل اینکه نیروی کار افغانستانی خارجی های دیگر برای آنها دارای مزایای فراوانی است که عدم بیمه پردازی، بهره گیری از نیروی کار در ساعات بیشتر و نپرداختن مزایای کار از آن جمله است.»

این فعال حوزه کار اضافه کرد: «در مجموع می توان گفت رعایت مسائل عمده قانونی در ارتباط با نیروی کار ایرانی مورد تأکید قانون کار و قانون اساسی، در خصوص نیروی کار خارجی مصداق ندارد و به همین دلیل جذب نیروی کار خارجی برای بخش قابل توجهی از کارفرمایان راجحیت دارد و این روند، قوانین جاری اشتغال و کار و حقوق کار را در کشور تحت تأثیر قرار داده و باعث مشکلات بسیاری شده که نفع کشور در آن دیده نمی شود.»

اولویت اول، جذب نیروی کار داخلی

این فعال و کارشناس حوزه اشتغال و بازار کار در ادامه تصریح کرد: «نکته دیگری که مطرح می شود این است که نیروی کار خارجی موجود در کشور که عمدتاً از اتباع افغانستان هستند، نه دانشی برای افزودن به بازار کار کشور دارند و نه کالاهای سرمایه ای، دستگاه و فناوری را وارد کشور کرده اند که انتقال دانش و فناوری صورت

گرفته باشد.» وی با اشاره به اینکه با نگاهی به مسائل گفته شده باید در نظر داشت که اولویت جذب در بازار کار باید در اختیار نیروی کار ایرانی باشد و مشکلاتی که در سال های گذشته در بازار کار داشته ایم، نشان دهنده این است که اگر نیروی کار خارجی در کشور به این میزان نبود، تعداد بیکاران به این اندازه افزایش پیدا نمی کرد، گفت: «کارگران افغانستانی بیشتر در اموراتی مانند فعالیت های حوزه شهرداری، کارهای ساختمانی و دامپروری و کشاورزی جذب شده اند و به هیچ وجه در صنایع مورد استفاده قرار نگرفته اند، بنابراین دارای مهارت خاصی نیستند و عمده این افراد که در بخش ساختمانی مشغول به کار هستند در کشور و تحت نظر نیروی کار ایرانی آموزش دیده اند و دلیلی برای دفاع جدی از حضور آنها در بازار کار کشور وجود ندارد.»

هشدار عدم ظرفیت جذب نیروی کار خارجی

حاج اسماعیلی در ادامه با هشدار در خصوص موج جدید مهاجران افغان در شرایط امروز بازار کار کشور گفت: «هشداري که در حال حاضر وجود دارد، مرتبط با شرایط امروز کشور افغانستان و ادامه احتمالی ناامنی ها و خروج موج جدید مهاجران از آنجا به سمت کشور مان است. بیم آن می رود که با این اتفاق، مشکلات بازار کار کشور افزایش یابد که می تواند برای کشور خساراتی را به دنبال داشته باشد و امیدواریم این هشدار مورد توجه مسئولان قرار گرفته و تجربه گذشته را در خصوص آسیب به بازار کار و نیروی کار ایرانی تکرار نکنند.»

وی بیان کرد: «البته توجه داریم که مسئولان کشور به دلیل شرایط انسان دوستانه و به دلیل قربات های فرهنگی، مذهبی و زبانی که با کشورهای همسایه مانند افغانستان و پاکستان داشته ایم تا این اندازه نیروی کار از این کشور ها در کشور مان مورد استقبال قرار گرفته و در عین حال مشکلاتی جنگ در دهه های گذشته در افغانستان، عاملی در ترغیب مسئولان برای استقبال از نیروی کار افغان داشته باشند.»

پیش بینی آسیب های اقتصادی و اجتماعی

این کارشناس و فعال بازار کار کشور اشاره داشت: «اگر قرار است که اقداماتی در راستای پذیرش نیروی کار از افغانستان صورت گیرد، امیدواریم اردوگاه و جایگاه خاصی برای آنها در مناطق مشخص شده برای اسکان آنها در نظر گرفته شود و به راحتی وارد روستاها و شهرهای کشور نشوند و این می تواند آسیب های گسترده ای را در بازار کار کشور ایجاد کرده و منجر به آسیب های اجتماعی در سطح کشور شود. همچنین به دلیلی شرایط خاص اقتصادی و اجتماعی کشور، می توانست صدمات قابل توجهی به بخش های مختلف وارد آورد.»

وی در پایان افزود: «مسئولان در این موضوع، فقط صرف همسایگی و روابط سیاسی را مدنظر قرار ندهند و به مسائل مختلف بیان شده پیرامون مشکلات احتمالی توجه داشته باشند. باید به این نکته توجه داشت که نیروی کار داخلی در این شرایط بسیار شکننده بوده و احتمال از دست رفتن شغل بسیاری، وجود دارد. نباید شرایطی ایجاد شود که به دلیل ازانی نیروی کار خارجی، زمینه جذب آنها در بازار کار به جای نیروی کار داخلی فراهم شود.»